

Qvadripartitae Conciones Stanislai Grodicii Societatis Iesv

Qvarum Primae, Timorem Sanctvm Incvtiunt; secundae Fidem Catholicam confirmant; tertiae Spem erigunt; postremae diuinam in nobis Charitatem excitant ...

Continet sex Dominicas Quadragesimae, & coenam cum paßione Domini

Grodzicki, Stanisław

Ingolstadii, 1609

Concio II. Fides.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56003)

CONCIO II. FIDES.

MONS
PERSO-
NE.
DICTA.
FACTA.

*Alteratio,
210, cur hoc
Euang. le-
gatur.*

*Deut. 27.
et 28. cap.*

SI vna illa, quam in prima excussimus
concione, ratio; sufficiens est ad persua-
dendam rectè iudicanti, aptè & congruè E-
uangelium hoc, die hodierna nobis ad le-
gendum proponi; quanto magis, si alteram
eamq; potiorem adiungamus, ad demiran-
dam & laudandam diuinam prouidentiam,
incitare nos poterimus dilectissimi? Pul-
chrum fuit intueri, quomodo mater nostra
imitata magnum Moysen (vel Deum po-
tius) collocatam in duobus montibus, hinc
quidem benedictiones; illinc vero maledi-
ctiones; ipsa quoque nobis ob oculos po-
suit, & montem Christi Domini refertum
benedictionibus, vt ad eum nos inuitaret; &
mōtem Sathanae maledictionibus plenum,
vt nos ab illo abstereret: quanto vero iucū-
dius erit, aspicere in monte Domini Iesu,
omnes sex, quæ ibi reperiuntur, personas,
quadragesimo expletes ieiunium? Non-
ne nobis similem aggressis abstinenciam, &
ad confirmandam fidem Catholicam, & ad
peragendum opus inchoatum, summae tum
consolationi, tum incitamenti loco, id esse
debebit?

Cate-

Cæterum non hoc solum, verum & alia, imo mons ipse totus Christi Iesu, in vera fide nos confortare, ac Ecclesiam Christi, digito quasi extento, demonstrare nobis poterit euidenter. Id igitur agamus; & tum montem ipsum; tum personas, quæ in ipso visuntur; tum verba quæ ibi audiuntur; tum opera, quæ peraguntur expedientes, sponfam Iesu agnoscamus, sequamur, amplectamur. Da Christe Iesu, ita id faciamus, vt. & ii qui aberrarunt, ad eam reuertantur, & nos qui per tuam gratiam in ea constituti sumus iuste & pie viuentes, ex hoc ad illum perenniter mansurum montem, feliciter perueniamus.

*Propo. Quæ
dripartita.*

Qui contentiose ac pertinaciter inficiari velit, per montem designari Ecclesiam; nescio qua ratione Christianus dici queat; cû tam illustria sint, huius rei, in scripturæ testimonia, quam quæ maxime. Omnia recensere & longum nimis, & minus est necessarium. Proinde singula tantum, ex singulis diuinis instrumentis, adferamus monumeta. Veteris testamenti est illud. *Et erit in nouissimis diebus preparatus mons, domus Domini, in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes.* Huic Itaque prædictioni, totidem fere verbis Micheas subscribit. Porro per nouissimos dies intelligi tempus Euangelii, affirmant duo Apo-

*I. PARS
Mons.
Ecclesiam
si compara
tur.*

*I. A. Pro-
phetis.*

stoli. Sed & iis tacentibus, res id ipsum loquitur ipsa.

*2. à Christo
vmo & ciui
sati.
Mat. 5. 14.*

In nouo celebre est illud ipsius Christi, ubi non monti modo, sed & ciuitati supra montem collocatę, Ecclesiam comparat suā illis verbis: *non potest ciuitas abscondi, supra montem posita.* Dices de Apostolis id Christum intelligere. Recte sane. Nonne Apostoli membra sunt Ecclesię? Caterum non de Apostolis modo, sed etiam de omnibus Christi fidelibus, hæc accipi, clarum est ex ipso contextu sermonis. Cunctis enim illud competit, quod ibidem habetur. *sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est.*

*Ideo est vi-
sibilis, &
quomodo.*

Mons igitur est Ecclesia, constans ex Apostolis, eorumque successoribus, ex pastoribus, & doctoribus, ex aliis denique Christi fidelibus, tam sacri quam ciuilibus ordinis, vniuersis: qui omnes cum ita sint conspicui, ut in oculos plane incurrant omnium, ipsam Ecclesiam visibilem esse necesse est. Ideoque rebus adeo patentibus, ut est mons, & ciuitas in monte posita, comparatur. Egimus hac de re aliquando, nec dicta sunt repetenda, sed addenda, quæ & testimonia prolata, & Euangeliū hodiernū nobis porrigit: ne occasiones bene merendi de matre nostra omisisse videamur. Ut vero hæc exactius fiant, scopum, quem

*Dom. 4.
post Epiph.
Gen. 2.*

quem in hoc suo errore stabiliēdo, ministri
& coriphæi hæreticorum, sibi constituunt,
aperiamus. Is vero non est alius, præter illū
quem *fures & latrones* (quibus nominibus
Christus eiusmodi farina homines insigni-
re cōsuevit) omnesq; scelerati homines, præ-
fixum sibi habent. Sicut. nisi, ita & illi nil
maiori odio prosequuntur, & è medio sub-
latum volunt, quā iudices, qui malefacta eor-
um prodere, & in ea animaduertere queāt.
Propterea ministri, videntes se decreto illo
supremi iudicis Christi Iesu (*Dic Ecclesia si*
autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethni-
cus & publicanus) vehementer constringi.
Et scientes certo, si ad legitimum iudicē res
delata, & ab illo examinata fuerit, se omnino
causuros, quid fecere? Id nimirū: Prin-
cipio contra totam scripturam, duplicem in
terris excogitarunt Ecclesiam. Deinde vna
earum soli Deo cognitam; alteram vero pa-
tere oculis hominum: asseuerarunt. Quatuor,
Calvinus, hanc quidem externam Ecclesiā
vocat, illam vero ad electos Dei tantum per-
tinere nugatur. Postremo istas inter eas po-
nunt differentias, vt inuisibilem quidē, pu-
ram, veram, sinceramq; Christi congrega-
tionem: humanis vero obtutib. conspicuā,
impuram, ac tam erroribus obnoxiam, quā
superstitionibus esse refertam, autument.

Quorsum isthæc, inquis? Horsum, vt si

*Scopum hæ-
reticorum
id negan-
tium.*

*N O T A.
104. 10. 8.*

Mat. 18. 17

*Duplex hæ-
reticæ Ec-
clesiæ.*

*Phil. in con-
fess. Augu-
art. 7. Calu-
lib. 4. inst.
c. 1. sect. 28.*

*Quorsum hoc
inter signum.*

inter nos & illos, siue de articulo fidei, siue de interpretatione scripturæ grauis aliqua, & à qua salus pendet animæ exoriatur controuersia, tu quo prouoces & quomodo mandato illi Christi, *Dic Ecclesiæ*, satisfacias, penitus nõ reperias. Quo enim appellabis? Num ad illam, quæ electorum est? At huic quomodo dices, quam nec intueri quidem, nec quisnam mortalium in ea reperiatur, scire uales? An uero externam (ut Caluini uerbo) compellabis? Sed audies statim à Ministro; quid me co trahis, ubi errores & superstitiones uigent? putas me tam insanum fore, qui hominibus erroribus obnoxiiis credam ac salutem comittam meam?

Quam uer-
sanum.

Quod du-
plicitur in
caput eorũ
reuidet.

Mat. 15. 6.

l.

Absit id à me, ait Minister. O utinam absit, aio ego, ab hominibus, quos seducitis tanta insania, in quantam uos, illos præcipitastis, ut male sanis & mille obsecis erroribus, uestris capitibus, fidem, sicut diuinis oraculis, adhibeant. Miserabile sane genus hominũ, quod tam patentes uestras non agnoscit imposturas. Quam miror & laudo diuinam Christi Iesu prouidentiam & sapientiam, qui iusto suo iudicio suo effecit, ut astuti isti in id inciderent, ipsi uerissime, quod falsissime Ecclesiæ Catholice impingebant. In illa, inquam, uerba saluatoris, contra Pharisæos prolata; *irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem uestram Hypocrite.* Vere enim

enim sunt hypocritæ, qui quod ipsis competit, in Ecclesiam torquent callide. Vere propter prauas suas, quas audistis, traditiones, nullis scripturæ testimoniis innixis, irritum fecerunt mandatum Christi Dei, præcipientis, DIC ECCLESIAE. Cui enim dicam, cum quo me conuertam non inueniam? Ita isti pessimis suis inuentionibus, omnem mihi aditum ad Ecclesiam præcluserunt.

Et vero, respondeant mihi, quæso Ministri, ad quam utique harum duarum Ecclesiarum suos ipsi inducant alumnos? Si ad illam electorum se illos ducere asserunt, nugatores sunt: qui enim ad illam ducent alios qui ignorant, an ipsi in ea sint, (imo vbinam illa in terris reperiat) cum id Soli tantum Deo esse cognitum affirmet? Sin vero ad externam illam & visibilem inducere a-
iunt alios, ad erroribus igitur & superstitionibus refertam congregationem, se homines Christi sanguine redemptos pertrahere fateantur necesse est. Quantum vero id sceleris, quis Sapiens non intelligit hæc? Quis cordatus à tam crassis fraudibus pedem non retrahet suum? Facite obsecro, & agnoscite veritatem.

Veritas autem Catholicæ & Romanæ Ecclesiæ hæc est. Primo, non duas, sed vnam tantum Christi in terris esse congregationem.

*Veritates
Catholicæ.
I. Vnâ esse
Ecclesiam.*

2. *Aspectabilem.*

3. *Puram
& sanctam*

Eph 5. 27.

*Tria san-
ctitatis eius
capita
NOTA.*

4. *Iudican-
tem sine er-
rore.*

nem. Secundo, hanc ipsam Ecclesiam omnib. qui oculos mentis & rationis clausos non habent, esse conspicuam ac patentem, Tertio, eam ipsam aspectabilem Ecclesiam, neq; deficere aliquando. neq; tã in ijs, quæ nobis credenda proponit, errare: quã in illis, quæ facienda docet, maculari vlllo modo posse. Nã ut inquit Apostolus. Exhibuit Christus Iesus. ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta & immaculata: non quidem in singulis personis, ut inique peruerse hæc verba torquent hæretici: sed tum in verbo Dei, quod purum habet: tum in Sacramentis, quæ nõ solum sancta sunt, sed & sanctificant: tũ deniq; in constitutionib. suis, ita est sancta & immaculata, ut nec errorem vllũ docere, nec peccatum vnquam nobis præcipere possit. Quarto, profiteamur huic Ecclesie sic iudicata & firmata Deum Opt. Max. per Christũ Iesum Dominũ nostrũ, plenã dedisse facultatẽ: non solũ iudicandi, de omnib. quæstionib. & cõtrouersis, quæcunq; circa res fidei inter quosuis homines exorirentur: sed et de his omnib. absq; vlllo errore, id quod rectum est, decernendi & sententiam pronũtiandi. Hæc laus est nostra in Ecclesia sanctorum. Hæc consolatio maxima Catholicorum, Hæc glorificatio Christi Iesu, qui cũ esset petra ipse, in tã firma petra collocavit pedes

pedes nostros, ne in hæresum prolabamur
monstra. Itaq; ad hoc supremū, nullisq; er-
rorib. fidei obnoxiiū tribunal, sicut olim ma-
iores nostri, sancti & antiqui Patres ac Do-
ctores, ab ipso Euangelii exordio: ita & nos
veri & legitimi corū filii, nunc omnes, qui-
buscum nobis aliqua de rebus fidei cōtro-
uersa est, pertrahimus, nosq; ipsos ad illud
vocari gratum & charū habemus. Citarunt
illi olim ad hoc Tribunal Cherintum, Ebio-
nē, Arrium, Sabellium, Macedoniū, Nesto-
rium & alias pestes Orientales: prouocamus
& nos, nunc quoq; ad hoc ipsum iudicium,
Lutherum, Zuinglium, Calvinum, Suenc-
feldium, Gentilem, Seruetū, & ascleas corū
vniuersos, & duci nos ad illud non solū pa-
timur, sed et vltro citroq; scripta, dicta, fa-
ctaq; nostra ab illo diiudicari petimus. Qui
id facit, verus est Christi, ac sponsæ eius
Ecclesiæ alumnus. Qui autē his contuma-
citer resistit; Dei ordinationi resistit. Porro qu-
nam sit hoc tribunal, non est hic differendi
campus. Sicut nec omnium, quæ adduxi-
mus demonstratio. Hæc n, ideo in medium
protulimus, vt & Catholicorum hac in par-
te sententia: & hæreticorum appareat astu-
tia, qui montem deprimere Ecclesiæ, & lu-
cernam supra candelabrum positam, sub
modio nitantur abscondere.

Quare & Euangelio hodierno, & testi-
monis allatis contenti, hæc inde, p̄ veritate,
assu-

*Huc igitur
omnes &
trahimus
& trahit
mur.*
NOTA.

Rom. 13. 24

Math. 5. 15

*Probat
Ecclesiæ
apud nos
assu-
sc. quia.*

assumimus argumenta: quibus demonstra-
mus, apud nos Ecclesiam Christi, non alibi.
Primo, montem esse Ecclesiam, & ex Pro-
phetis, ipsoque Christo clare, & ex historia
hodierna typice constat. Porro montem ef-
se visibilem, quis negauerit? Visibilis igitur
erit Ecclesia: quod nos affirmamus: hæreti-
ci negant. Quid? quod Isaias hunc montem
vocat, *montem domus Domini*, atque ita inter-
prete Paulo, demonstratine docet, Eccle-
siam? Audi, quid dicat suo Timotheo. *Hæc*
scribo tibi, inquit, ut scias quomodo oporteat
in domo Dei conuersari, quæ est Ecclesia Dei vi-
ui, columna & firmamentum veritatis. Quid
potuit dici, vel clarius ad dilucidandum I-
saiam, vel firmiter ad comprobandum Ec-
clesiam errare non posse? Verum tam exi-
mium testimonium, strictim non est præ-
tergendum, ideo de illo alias plura, nunc
sufficiat, & quod diximus, & scripturam per
scripturam interpretando, montem esse Ec-
clesiam. Mons enim iste, est mons domus
Domini, teste Isaiâ, sed teste Paulo, domus
Domini est Ecclesia. Ecclesia igitur mons,
ideoque conspicua erit.

1. *hic est*
mons.

2. *hic do-*
mus Domi-
ni.
1. *Tim. 3. 15*

3. *hic mons*
in vertice
montium.

Quod si vero omnis mōs aspectabilis est,
quanto magis *mons in vertice montium, & su-*
per colles, eleuatus (ut Ecclesiam Prophetâ
vocat) visibilis erit? Nec hoc solum, sed ipse
Christus in super Ecclesiam suam comparat,
cui-

ciuitati supra montem positæ. Quanta igitur erit claritudo ciuitatis exædificatæ super montem, in vertice montium collocatæ? Lamentabatur olim Propheta, de ingenti suorum Iudæorum cæcitate, quam his describit verbis: *Palpauimus, sicut cæci parietem, & quasi absque oculis attrectauimus: impegimus meridie, quasi in tenebris.* Quanto porro iustius nos conqueri oportet, de ijs, qui Christiani dici volunt, & Ecclesiam Christi in monte positam: imo omnibus montibus & collibus superpositam, videre nolunt? O cæcitas intolerabilis! Nunquid nõ conspicuus est magis mons, quam paries? nunquid lumen Euangelij, non lucidius lucet ac splendet, quam lucebat, lucerna veteris legis? quã tamen soli in meridie lucenti comparat Isaias? quanta igitur & quã dira cæcitate percussi sunt homines isti, qui neque montem, neq; montem in vertice montium eleuatũ, neq; ciuitatem ei superpositam vident? quã vero sunt impii, qui insuper ita hæc omnia ab obtutibus hominum abscondere conantur, vt Ecclesiam omnino inuisibilem esse dicant? O vtinam tandem aliquando, à tam horrida liberentur amentia.

Sed progrediamur vterius. Quid enim de hoc monte subiungit postea Propheta? *Et fluent ad eum omnes gentes inquit.* Quomodo ergo inuisibilis erit Ecclesia: Si omnes gentes, non solum vident, sed et currunt ad eum,

4. Hic ciuitas super montem.

Is. 59. 10.

5. Huc fluent omnes gentes.
Is. 2. 2.

eam? imo cohortantur se inuicem, dicentes: *Venite & ascendamus ad montem Domini.* Id vero cū ad solam Ecclesiam Romanam, et nūc in Indiis, Brasilia, Iapone, Mexico fieri videamus, adhuc ne tam cæci erimus, vt eam pro vera Christi Ecclesia non agnoscamus? Omitto reliqua. Illa tria verba relinquere nō

6. Hic iudicatur gentes.

debeo: *& Iudicabit gentes.* Quid. n. aliud iis prædicit, quam hanc Ecclesiam, certo, vero, & neq; superstitioni vlli obnoxio iudicio iudicaturam omnes gentes? Quam potestatem datam Ecclesie à Christo Deo illis verbis: *Dic Ecclesie: si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus* & credimus & profiteamur, & diuinam Christi liberalitatem ac prouidentiam laudare cessamus nunquam. O vtinam idem etiam alii nobiscum præstare velint: quam eximie & animæ & mentis oculis consulerent suis.

Mat. 18. 17.

7. Hic ascensus difficilis
Vertex amarus.

Ex Euangelio vnum addo. Montē Thabor in quo hæc Christi transfiguratio facta est, ascensu quidē aliquantulū difficiliorem: at vero in cacumine planū & amoenū iucundumq; fuisse testantur Historici: Talis est Ecclesia Christi Domini. Nā in ascensu quidē difficilior apparet. Cū. n. ea credat, quæ omnem creatū superant intellectum oportet vt qui illi obediūt, in captiuitatem redigāt *Apostolus.* At vero postquā semel conscenderis,

2. Cor. 10. 5.

deris, mirandam sane quietem, iucunditatē,
 facilitatemq; ad credendum omnibus quæ
 proponuntur hic reperies: secus fit in hæresi
 & mōte Diaboli, qui cū sit Cacuminatus &
 lubricus ideo nec eos qui ex hæreticis sunt
 acutuli in eadē opinione diu persistere, nec
 alios quietem conscientie permittit habere.
 Probat id experientia, cū in tota vita, tū in
 agone. Tu qui à Ministris seductus es, noli
 quæso, expectare terminum illū: ne sicut a-
 lios multos: ita te quoq; spes fallat tua, sed iā
 iam, dum tempus, sanitatem, viresq; & animi
 & corporis habes, ab obscura illa (ipsorum-
 met iudicio) erronea, ac superstitionib. cō-
 taminata Sathana Synagoga, ad conspicuā
 hanc, lucidam, sanctam, nullis errorib. nul-
 lisq; superstitionibus subiectam, Christi, te
 recipias congregationem & Ecclesiam.

Verum enim vero de mōte vniuersim di-
 ctum sit satis: iā ad ea, quæ in eo visuntur, &
 audiuntur, trāseamus. Ac primū quidē ipsas
 intueamur personas, q̄ sex omnino sunt, in
 duas distributæ classes: quarū tres in gloria
 apparent, Christus videlicet, Moyses & Elias:
 tres alijs in terra prostrati iacent, Petrus, Ia-
 cobus & Ioannes Christi discipuli. Omnes
 vero quotquot sunt 40. dierū ieiuniū serua-
 runt, sed diuersimode. Nā qui splendidi sunt,
 modo su p naturali, totis 40. dieb. & noctib.
 nihil cibi potusq; degustarūt. Moyses q̄ dem
 bis: bis legē è manib. Dei accepturus. Elias
 vero

II. PARS

Persona.

Omnes sex

quadragesimam

seruant.

Tres glorio

se supra na

turam.

Ex. 24. 18.

Ex. 34. 28.

*Tres alia
more con-
suetudo Ec-
clesie.
3. Reg. 19. 8
Mat. 4. 2.*

Act. 10. 41.

*Clem. l. 5.
const. c. 13.*

*Ignat. in e-
pist. ad Phis.
Vide Bella.
contr. 1. lib.*

*4. c. 1. tom.
1. & alibi.*

*Cal. lib. 4.
inst. c. 12.*

*sect. 19. &
29.*

*Caluini im-
pudentia.*

vero semel. Tantūdem, quod scimus, Chri-
stus Dominus, vt ante octiduū audistis. Re-
liquas vero historias nostis, non est igitur, q̄
repetatur. Porro tres alij, licet aliter, ieiuna-
runt tñ quadragesimam. Quo teste? Tota
antiquitate. Duos profero, qui manduca-
runt, & biberunt cum Apostolis (Magnum
sane argumentum, quod magnificat ipse D.
Petrus) Hi vero testes sunt, Clemens Ro-
manus, comes Petri & Pauli Apostolorum,
& Iguatius, quem et matrē Dei vidisse, nar-
rant historia. Horum. n. vterq; asserit Apo-
stolos quadragesimale obseruasse ieiunium.
Quid, quod extet canon Apostolicus, quo
idipsum et aliis præcipitur? Duobus his san-
ctissimis & vetustissimis Patribus, ad stipulā-
tur omnes reliqui. In Oriente quidem Basi-
lius, Greg. Nazianzenus, Epiphanius, Cy-
rillus, Chrysoft. & alij: In Occidente vero,
Thelesphorus martyr, Ambrosius, Hiero-
ni. August. & ceteri, quorum Catalogum &
verba vide alibi. Quid ad hæc hæretici? De
his omnib. in angulo mūdi constitutus Cal-
uinus iudicans, loquitur [qua in parte, non
in totum excusare audeo veteres, quin & su-
perstitionis quædam semina iecerint.] &
paulo post subdit [& tunc passim præualue-
rat supersticiosa quadragesimæ obseruatio]
Quanta & iudicis impudentia, & illi credē-
tium excæcatio, qui tot & innumeris aliis
antiquissimis, veracissimis, sanctissimis viris
postpo-

postpositis, homini nec sancto, nec veteri, impia virga sua censoria omnes percutienti fidem adhibere, eumque imitari student? Quid isti iudici viuorum & mortuorū Christo Iesu in illa respondebunt die?

An vero illud dicent, & varios ieiunandi quadragesimam olim fuisse modos (quorū aliquos Calvinus recenset) & Catholicos nullam harum sex personarum in ea ieiunanda imitari? Quæ responsio etsi ad quæstionem propositam; cur videlicet hæretici, vni vel alteri scriptori Neoterico, contra quadragesimam debachati, potius credant, quā toti sanctissimæ antiquitati, nihil plane pertineat; ne tamen, vt solent, cauillentur, vel calumnientur potius, nos eorum præterire argumenta, en satisfacio. Et de continuo quidem quadraginta dierum ieiunio, dixi præterita Dominica, nempe, nec nos ligare; nec tamen defuisse, qui illud ita, vt Christus, Elias & Moyses obseruarunt. Vt magnus ille Simeon stilytes, qui teste Theodoro, viginti & octo annis, eadem illud expleuit ratione. De Apostolis, quæro ab hæreticis, vnde habeant, illos consueto Ecclesiæ modo quadragesimam non seruasse? Non aliunde profecto, quam ex proprio capite: quod totius fidei hæreticæ norma est: huic quidquid placet, verum: quidquid displicet, falsum esse debet. O caput sine capite! Nos autem cū tota antiquitate & ratione, quan-

Cauilli hæreticorum resutantur

Mos ieiunandi Apostolorum.

do legimus, siue in sacris, siue in aliis histo-
riis, Apostolos ieiunasse, festa celebrasse, in
templo orasse, ac similia fecisse, credimus il-
los modo consueto Iudæis, hæc peregisse om-
nia: nisi contrariū nobis aliunde constet.

Act. 15. 20.

*In quo nūc
differat.*

Ut de abrogatione quidē abstinentiæ legalis
constat ex Actis Apostol. at de tempore mi-
nime. Idcirco credimus Apostolos tota qua-
dragesima semel tñ in die cibum sumpsisse,
quod etiā nūc seruetur penē ubiq; in Eccle-
sia. Differentia tantū est in tēpore comestio-
nis. Sub Apostolis. n. & multo post, ad vespe-
ram, nūc vero in meridie cibus sumitur: Ut
ēt in hoc agnoscas diuinam providentiam,
quæ ut nos muniret contra calumnias here-
ticorum, affirmantiū nos ritus ac ceremo-
nias antiquæ legis in nouam inuexisse. sicut
in multis aliis rebus, ita in ieiunandi ratione
placuit nos à lege Moyse, dissidere voluit:
tū generatim, tū peculiariter pro ratione lo-
corū & consuetudinum. Qua de re quia egi-
mus ante octidū, nunc ad alia transeamus.

*III. PARS.
Verba Dei
Patris con-
siderat.*

Personis, verba succedunt: quæ iam ex-
cutienda nobis obueniunt: nec omnia quæ
in monte hoc audiuntur, sed illa tñ, q̄ è cæ-
lo lapsa & à Deo Patre dicta credūtur illa in-
quam, HIC EST FILIVS MEVS DILECTVS, IN
QVO MIHI BENE COMPLACVI, IPSVM AV-
DITE. Ea n. Christo Iesu fauēte, & ad demō-
strandum ubi sit in tetris vera ipsius Eccle-
sia, & ad differendam contra omnes nostri
temporis hæreticos ac schismaticos, pul-

chram & vberē nobis subministrabunt materiam. Cæterum explicanda sunt ea nobis primum, vt iacto bono literalis sensus fundamento, optime res procedant cætere. Obtingit autem in primis notandum: his quod scimus ex scriptura (poterant enim etiam sapius alias dici) verba hæc è calo audita fuisse, primum quidem post baptisatum Christum à Ioanne in Iordane: Altera vero vice, hodie in transfiguratione eiusdem Domini Iesu. Sunt autem conscripta à tribus prioribus Euangelistis, inter quos, sicut sit in dictis aliqua differentia, id tamen non officit: cum sensus vbique sit idem: mysteria autem, quæ in differentiis eiusmodi includi solent, alias tractari poterunt. Nunc ea, quæ Matthæus habet, perpendamus. Nec vero putandum est (vt quidam simplices in Eremo arbitrati sunt) ea ore Dei prolata esse: cum DEVS sicut corpore, ita ore careat, sed efformata sunt ex acre. Cuius rei typum aliquem in organis musicis habemus. Verum ipsa iam videamus.

Hic, inquit Deus Pater, Christum Iesum demonstrans. Iam enim Moyses & Elias discesserant, vt ex Luca colligitur.

EST vere non metaphoricè, substantia- liter, non figurate EST.

FILIVS. non vt illi alii duo Moyses & Elias, quamuis fideles & morigeri: non filii tamen, sed serui tantummodo erant. Hic vero

Explicatur.

Bis dicta.

Formata ex acre.

Luc. 9. 33.

Christus filius, alii serui.

EST FILIVS, Pulchre & neruose, vt assolet, hac de re, Paulus, loquens de vno illorū, inquit: *Et Moyses quidem fidelis erat, in tota domo eius, tanquam famulus: in testimonium eorum quæ dicenda erant, Christus autem tanquam filius in domo sua, quæ domus sumus nos.* Hæc Apostolus. FILIVS igitur erat, est, & erit Patri coæternus, connaturalis, consubstantialis: Proinde Lucas addidit articulum, magnæ apud Græcos emphasis, *Filius ille.*

Et filius primus.

MEVS. non ex alio quopiam natus, & à me adoptatus: sed MEVS, proprius & genuinus, à me solo procedens, & in me ab æterno & in æternum manens. Hic est igitur filius meus, inquit Deus Pater. & addit,

DILECTVS: cui verbo itidem adiungit Lucas articulum, vt noris non quamuis cum dilectionem, sed eam qua nec esse, nec excogitari potest maior, intelligere, idcirco subiungit.

Complacens duplex.

IN QVO MIHI BENE COMPLACVI. quod duplicem sensum habet secundum Doctores: vtrumque vt ego reor, & à Spiritu S. intentum: & egregie verbis hisce expressum. Alterum, qui summopere mihi charus acceptusque est: quæ intellectio verbo præcedenti valde quadrat: alterum, per quem placari & reconciliari mundo constitui,

tui, & propter quem omnem deponam erga genus humanum indignationem, cui sensui Græca & Hebræa plurimum fauent. Concludit Deus Pater.

IPSVM AVDITE, tum credendo omnibus, quęcunque ipse vos docuerit, etiam si creditu videatur vobis difficilia, cuiusmodi erat, quod paulo ante de morte sua prædixerat: tum exequendo quidquid vobis mandauerit. Vno verbo, AVDITE, id est, Credite dictis, obedite præceptis.

Christus audiendus.

Hęc de explanatione litterę: iam, quod proposuimus, prosequamur. Et quidem neminem, non modo, qui sunt; sed etiam qui nominari volunt Christiani, futurum arbitror, qui negare audebit, ibi esse veram Christi fidem & Ecclesiam, vbi verba hęc sanctissima, profundissima, de cęlo lapsa, locum habent. Qui enim secus sentiret, Iudæum aut gentilem, qui illis fidem non adhibent, esse se palam profiteretur. Cæterum, a qua congregatione ea plurimi fiant, id vero in dubium vocatur, singulis ad suum cęterum illa deriuare conantibus. Sed præter Catholicos, frustra reliquos laborare, iam demonstramus, per omnes classes, tam hæreticorũ nostri temporis (quibus & veteres adiungam) quam schismaticorum, discurrendo.

Quomodo inde Ecclesia cognoscatur. Violat enim verba hæc.

Primo. Ariani, etc.

Incipiamus autem ab ijs, qui supremi in Euangelismo haberi volunt: sunt vero supremi

premi in impietate, Seruetiani, in quâ, Genti-
tilistæ, Anabaptistæ, quibus adiungamus an-
tiquos Cherintianos, Arrianos, Ebionitas,
& omnes reliquos, qui Christum verum &
naturalem filium Dei, Deum, esse negarunt.
Ab istis omnibus, non tanti fieri verba ista.

*Christum
esse Deum
probat. 1. E Si Ver-
borum.
2. A simili
exemplo.*

HIC EST FILIUS MEVS DILECTVS,
IN QVO MIHI BENE COMPLACVI,
quanti nos illa æstimamus, etiam ipsi Ethni-
ci & Iudæi, re intellecta, erunt iudices. Et me-
rito sanè, imo necessario. Sit enim persona
aliqua grauis, de cui⁹ veriloquio, nemo dubi-
tat; quæ demonstrans quempiam sibi affæ-
tem; hæc ipsa, hic est Filius meus dilectus,
proferat verba; nonne omnes id audientes,
intelligent & credent, illum de quo id dici-
tur, verum, legitimum, ac naturalem esse ip-
sius filium? Hoc ipsum nos verba ista, ex o-
re ætissimi ac veracissimi Dei audientes, de
Christo Iesu credimus. Credimus inquam,
Iesum verum naturalemque Dei Filium ef-
se, in quo ita sibi Pater æternus complacuit,
vt diuinam suam Essentiam, Omnipoten-
tiam, Sapientiam, ac deniq; omne id, quod
ad naturam diuinam pertineret, eidem fi-
lio communicauerit. Quomodo igitur non
erit verus Deus, qui eadem, quæ veri Dei
sunt, habeat vniuersa? Porro cum con-
trarium his omnibus, ij quos nominauim-
us, & alij eis similes, hæretici sentiant, di-
cantque

tantque Christum non esse naturalem Dei Filium, nec quidquam in se diuinitatis habere, nonne tum Iudæi, tum Gentiles, tum Mahometani ipsi censebunt, à nobis maximi, ab illis vero minime verba illa diuina æstimari?

Quod autem ad comprobendam Diuinitatem Christi attinet, multis de hoc agere nolo. Illa tantum strictim noto, quæ tum hæc Dei, tum illa Apostoli, citata verba, nobis vltro offerunt. Sit primum ex comparatione Christi cum Moyse, quorum, hunc famulum tantum; illum vero etiam filium in domo Dei, fuisse asserit Apostolus. Quis vero hominum ignorat, eam inter famulum & filium differentiam esse, quod hic, sit legitima proles, ille vero minimè? Verus igitur & naturalis Filius Dei erit, Christus Iesus. Deinde nunquid Moyse non fuit ad- optius Dei Filius? Fuit sanè. & è primis vnus. Naturalis igitur Dei Filius erat Christus, cuius respectu Moyse famulus tantum nuncupatur. Præterea cum inquit Apostolus, Christum Iesum esse in domo sua, quæ domus sumus nos, nonne euidētissimè probat, Christum esse Deum? Quis enim legit vnquam, vel nos dici domum alicuius creaturæ, vel creaturam in nobis, tanquam in domo habitare? Dei solius, id est proprium. Idcirco idē alibi, inquit. *Nescitis, quia templum Dei, estis vos? & iterum: Vos enim estis templum*

3. Ex differentia Christi & Moysi.

4. Quia Moyse ad- optius.

5. Quia domus Christi sumus nos.

NOTA

2. Cor. 6.16 *templum Dei* Templum autem Dei, & domus Dei, idem est. Quare cum Christus in nobis, tãquam in domo, habitare asseratur, Deus omnino erit. Validè certum est hoc argumentum. Addimus aliud ex voce è cœlo deriuata, in qua Lucas, bis articulo Græco vtitur, dicens: *Hic est ille Filius meus, ille dilectus*, vt noris Christum Iesum fuisse & esse

6. Ex verbis
Lucæ.

tum illum filium Dei non adoptiuum vt ceteri, Sed naturalem, quod ipsi soli competit: tum illum delictum, in quo diligendo tota Patris dilectio exhauritur; quod neque quis est, neque esse potest, ratione vllius creaturæ. Denique hæc omnia verba Dei, id quod nos asserimus, significare, præter multas pijssimorum, doctissimorum, & sanctissimorum virorum ac fœminarum Catholicarum myriades, innumeros etiam hæreticos affirmare nouimus: quibus in illa iusti iudicij Diuini die, quid, qui contrarium sentiunt, respondeant, tempestiuè præparent; vel potius abiecto errore, ad veritatem profitentem, conuertantur velim.

SECVNDO
DO solut
hæc verba
schismatici.

Placent hæc, quæ diximus, omnibus reliquis, qui huius farinæ non sunt, tam hæreticis, quam schismaticis, & vera esse aiunt. Verum cõtra istos, Græcos, inquam, & nostros Russos, qui in vnione Catholica non sunt, habeo ex ijsdem verbis aliquid haud leue. Quæro enim ab eis, cum inquit, Deus Pater, HIC EST FILIUS MEVS DILECTVS,

IN QVO MIHI BENE COMPLACVI, an ita pater in filio sibi cōplacuerit, vt quid- quid ipse sit, omnia filio concesserit, eo solo sibi relicto, quo ab ipso distinguitur, nempe paternitate; an vero non omnia, sed quædam tantum dederit? Eligant, vtrum velint, semperque verum erit, verba hæc Diuina, magis nobis quam illis cordi esse, ideoque apud nos, non apud illos Ecclesiam Christi reperiri. Si negabunt (quod tamen non solent) omnia sua Patrem Filio contulisse, præter paternitatem, apertissimè concludetur, nos de his verbis Dei, melius esse meritos, qui nullam aliam, præter dictam exceptionem, in eis agnoscimus, quam eos qui plures admittunt. Sin affirmabunt, cōcedant etiam necesse est, Patrem communicasse etiam Filio principium actiuum spirãdi Spiritum sanctum, cum hoc principio non distinguatur Pater à Filio, sed sola paternitate. Cum igitur Filius hoc non careat principio, necessum erit, Spiritum sanctum æquè à Filio, sicut à Patre, procedere. quod nos asserimus, illi pernegant. Quid hoc dilemmate euidentius?

Placent hæc quoque Calvinianis, Zuinglianis, & reliquis, qui idem nobiscum sentiunt, hæreticis. At nobis displicet, tum Zuinglius, & alij Sacramentarij: tum vero Calvinus, qui dilecto olim discipulo & filio suo

*Probatum
id euidentis
dilemmate.*

*Et Spiritus
sanctum etiam
à Filio
procedere.*

*TERTIO.
Volant ea
& Caluini-
aniam, &c.
Tum occa-
sione dando
Arrianis
& aliis.*

suo Valentino Gentili (in quem postea, gladio Bernensium, animaduertit) cæterisque huic similibus, hæc verba Dei, *HIC EST FILIVS MEVS DILECTVS*, quæ in Euangelio audimus, ad tropos trahendi, eaque non de naturali & consubstantiali, sed de adoptiuo quodam ac secundum voluntatem Patris filio, intelligēdi ac interpretandi occasionem dedit maximam. Quid ni enim Gentilis id faceret, cum his simillima penitus verba, *HOC EST CORPVS MEVM*, ex ore filij Dei emanātia præceptores suos figuris inuoluentes, ac neque sanum quicquam in ijs relinquentes, neque de vero Christi corpore, sed de succis ac energijs nescio quibus, ea interpretantes, animaduertisset? O quam id est verum! O quam olim acerbum futurum Calvinianis! à quibus peto, in dicto hoc Dei Patris, quod in Euāgelio hodierno audimus pronomē, *Hic*, idem nē significet, quod illa sequentia, verba, *FILIVS MEVS*? idem, inquit. Pergo. Quid particula copulatiua *EST*, sumiturne verē ac realiter absque vlla figura? Dant. Concludo. Sequitur igitur, Christū Iesum, de quo hæc dicuntur, esse verū ac naturalem Filium Dei. Concedunt totum. Quare ergo (per Deum immortalem) in totidem verbis eiusdem filij Dei, Iesū Christi, cū inquit, *HOC EST CORPVS MEVM*, idem non facitis, sed omnia per

*Tum Ser.
ba Christi
peruertendo
omnia.*

tropos evertitis? Etenim loco pronominis, Hoc, vos panē ponitis, cuius hīc nulla penitus mentio: loco, E: T, figurā, vel aliud nescio quid intelligitis. loco: CORPVS MEVM, energiam vel succum corporis Christi, reponitis. Quomodo in tā aperta scripturā peruersione, nec Deum timetis, nec homines reueremini? Vel fortē non creditis, tam veracē esse filium, qui hęc verba ore suo protulit, quam Patrē, qui illa alia ex aëre formauit? Sed iam confessi estis, filium esse consubstantialem Patri, ac proinde æquē ac Patrem esse veridicum. Stant itaque hęc veritates: Vna; nos, qui hęc omnia, tam Patris, quam Filij verba, vti sonant accipimus, magis quam vos, Dei dicta, venerari. Altera; sicut per vos, ō Sacramentarij, Gentilem, in his verbis Dei Patris, tropos venantem; ita per nos, & per Lutheranos, vos, qui in Filij Dei verbis figuras quæritis, in illa die iusti iudicij Dei, condemnatum iri.

Placent hęc, quæ diximus vniuersa, Lutheranis & Confessionistis. Verum & contra istos habeo pauca, cū ex dictis Dei Patris; tū vero ex sermone Filij Dei. Requiro enim à Lutheranis; vtrum, sicut verba hęc Dei Patris, HIC EST FILIVS MEVS DILECTVS, cum diceretur verissima erāt; verē & realiter existēte Filio Dei Christo Iesu in mōte Thabor; ita illa alia verba Filij, HOC EST CORPVS MEVM

*Conclusio
duplex.*

*QVARTO.
Scolā
ea Lutherani, &c.*

*Dilemma
te id eum
dens est.*

*Et Christū
extra vsum
esse in Eu-
charistia.*

Mat. 26.

*QVINTO
Violant ea
omnes here-
tici & schis.*

MEVM, fuerint indubia, verè & realiter præfente corpore Christi in Sacramento, quando hæc verba dicendo, Apostolis illud porrigebat? Vtrum eligitis? Si dicitis vera non fuisse; & vim facitis scripturæ, qui similia verba dissimiliter exponitis, & mendacem facitis Filium Dei, qui asserbat esse, quod necdum erat. Asserebat enim id quod manibus tenebat esse corpus suum, cum secundum vos nõdum esset, sed demum cum eo Apostoli vterentur. Sin conceditis, sicut Patris, ita & Filij vera fuisse verba illa, cum dicerentur, concedatis igitur necesse est mendaces esse Doctores ac Ministros vestros, qui vos docent, demum in vsu Sacramenti, verum esse corpus Domini: quandoquidem cum hæc verba à Christo dicerentur, Apostoli nondum Sacramento utebantur, sed aliquanto, imo postremi multo post; præsertim sumendo calicem, quem diuidebant inter se. Bonum igitur tempus intercesserat, antequam vltimus ex eo biberat; & tamen verba illa Christi, *Hic est sanguis meus*, multo ante prolata, verissima erant, dum dicerentur, etiamsi, necdum in vsu esset Sacramentum. Et hoc ipsum nos credimus, non vsu, sed vi verborum, ante omnem vsum adesse hic verum corpus Christi Iesu.

Denique illa vltima Dei Patris verba, *IPSVM AUDITE*, valent pro nobis contra omnes,

omnes, quotquot fuerunt, sunt, erunt ué, siue hæretici, siue schismatici. Nos enim soli sumus, qui Filiû Dei audimus in omnibus, quæ docuit, quæ ué facienda præcepit. Recensere vniuersa, non solum vnius horæ, verum ne diei quidem integræ, opus est. Itaq; illo, quod in principio excussimus, Dic ECCLÉSÆ, contenti sumus; persimile ei aduentes, quod Christus ad Apostolos, de ipsis & de eorum successoribus, sic inquit; *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* His duobus Christi præceptis, in quibus omnia alia continentur, soli Catholici fidem adhibent, solique ijs, quos audire iussit Christus, sunt obedientes: cæterorum nemo. De hæreticis nimis in propatulo est, eos, siue in articulis fidei, siue in expositione sacræ Scripturæ, siue in receptione, aut reiectione librorum Canonice, siue in alijs rebus omnibus, salutem animi concernentibus, nullum alium audire, quam proprium caput & iudiciû. Huic quidquid placuerit, recipitur; quidquid displicuerit, spernitur, respicitur, conculcatur. Quis, aut ita imperitus est, quid id ignoret? aut ita impudens, qui id neget? Nos omnes, inquit hæretici, negamus; imo asserimus, vos, vos esse, qui hominibus creditis, qui decreta hominû, siue in Concilijs, siue à Pontificibus Romanis, siue alio modo efformata, tanquã Diuina

Soli Catholici audire Iesum.

Mat. 18. 17.

Luc. 10. 16.

Hæreticorum proprium caput.

Qui obiciunt, nos homines, se Christum audire.

P uina

uina recipitis oracula. nos vero soli Christo, de quo hic dicitur, IPSVM AVDITE, fidē adhibemus. Hæc istorum est oratio. Nos vero

*Cōtrarium
probat.*

quid? Cæcitatem & impudentiam miramur. Et primū quidem petimus, num illis loquatur Christus; quem se solum audire iactant?

1. Regerēdo

Loquitur, inquiunt, per sacram Scripturam. Respondeo: Ergo & nobis loquitur, cū nos quoq; eandem scripturam habeamus; & ita habeamus, vt nisi vos illā à nobis accepissetis, ea penitus caruissetis. Quid ad hæc? Illud

*2. Exempla
scriptura.*

nimirum, aiunt isti: quia nos benè, vos malè eam intelligitis. Scilicet. Nos (exempli causa) verba tam hæc in hodierno Euangelio, HIC EST FILIVS MEVS, quam illa Christi, HOC EST CORPVS MEVM, malè intelligimus; qui, vt sonant in auribus nostris, sic ea ad vnguē accipimus: vos vero benè, qui ne vnu quidem verbum sanū, in ijs relinquitis. Discernat & iudicet Deus, Angeli eius, & omnes compotes rationis homines, vtri nostrū melius. Et idem sit, & de illis, qui vos audit, me audit; & de sexcentis alijs scripturæ locis iudicium.

Quod vero ad decreta Prælatorū nostrorum attinet, fatemur nos ea, pro oraculis suscipere Diuinis, non omnia quidem, sed illa tantūmodo, quæ verè sunt eiusmodi. Quod dum facimus non hominibus, sed Christo Deo, nobis per illos loquenti, & ore suo præcipienti,

capiēti, qui vos audit, me audit, qui vos spernit,
 me spernit, fidem adhibemus, & obtemperā-
 tes sumus, vt esse decet veros filios sanctissi-
 mi Patris. Vos vero, o miseri, purissimis, imo
 impurissimis hominibus, absq; vllō præce-
 pto diuino creditis, Ministris, inquā, vestris,
 & illorū Rabbinis, qui vobis verba capit. &
 intellectiois suæ, pro verbo Dei, obtrudūt;
 & adhuc tam stupidi estis, vt adeo apertam
 fraudē, vel intelligere, vel respuere, recusētis?
 Misere mini, obsecro, animæ vestræ, ne cum
 perditis hominibus pereatis. Nonne vide-
 tis; quam impudenter apud vos Ministri
 gloriantur, se nihil præter verbum Dei, in
 medium proferre, cum ne centesima pars
 concionum, quas faciunt, sit è verbo Dei
 desumpta? & si quid inde promunt, plerum-
 que suis prauis expositionibus corrumpūt.
 o quam iusto & sapienti Dei iudicio factum
 est, vt sicut in infinitis alijs, ita etiam hic e-
 ius vitij, cuius iniquè Ecclesiam insimula-
 bant, ac si illa hominibus, tanquam Deo
 crederet, ipsi rei reperirentur? Suo enim
 illi aut Ministrorum suorum iudicio, sicut
 Euangelio credunt.

3. Experi-
entia.

4. Ex Verbis
Ministrorū

5. Iusto Dei
iudicio.

Porro in Ecclesia Catholica, hic ordo ser-
 uatur (quem, & alias insinuavi) vt quid-
 quid ab hominibus, vt homines tantum,
 nulla legatione Dei fungentes, sunt, asseri-
 tur; id sub fidem Catholicam non cadat, sed

Ordinem
Ecclesie hie
NOTA

*Catholici
disceptant
de re qua
homo dixit.*

cadat sub cōtrouersiam. Hinc inter Catho-
licos, imo sanctos nōnunquam Patres, mul-
to autē magis inter Doctores Scholasticos,
tot sunt exortæ quæstiones, ac diuersæ de re-
bus liberis opiniones, quot vix iam nume-
rari possint. Quodq; tam malè habet hære-
ticos, vt linguis calamisq; suis insectari nos
hoc nomine nunquam cessent. Mirabiles
fanè sunt isti homines; cum disputantes nos
inuicem, inde contentiosos, curiosos, nuga-
ces vetant; cum in aliqua quæstione quietos
nos esse animaduertunt, hominibus, tanquā
Deo credere. nos calumniantur. Sed intelli-
gant tandem & perpendant, quæso, quam
nos hac in parte obseruamus regulam; sci-
ant itaque omnes quæstiones & controuer-
sias, quas inuicem habemus, esse tantum de
eo, quod homo dixit. Quam primum autem
cōstituerit, quid hac in parte locutus est Deus,
statim omnes veri Catholici, reiectis suis o-
pinionibus (quas cum esset controuerfia li-
bera, liberas habuerunt) in captiuitatem redi-
gunt suum intellectum in obsequium Christi; &
credunt quidquid per sponsam suam Eccle-
siam, Christus eis credendum proponit. Hac
est norma fidei, quam ab initio Euangelij
semper seruarunt fideles.

*Cum vero
constat Deū
locutum,
minime.*

2. Cor. 10. 5.

*Exemplis
res decla-
ratur.*

Rem aliquot declaremus exemplis. In ipso
nascentis Ecclesiæ exordio, aliquot post A-
scensionem Christi Domini in cœlum an-
nis

nis, liberum fuit dubitare, & dubitatio con-
trouertere (quod & factum est) an vna cum
Euangelio, seruandæ essent leges Mosaicæ,
de Circumcisione, de delectu ciborum, deq;
alijs sancitæ: quia tam affirmantem, quam
negantem partem homines proferebant. At
vero posteaquã (imo, vt arbitror, etiam an-
tea, sed ex alio capite) in primo vniuersali
Concilio auditum fuit: *Visum est Spiritui san-*
cto & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris,
&c. nemini licitum fuit amplius dubitare
quicquam, ad ceremonias veteris legis Chri-
stianos minimè obligari. Quare? Quia via
ordinaria constitit, id quod homines antea
loquebantur, Christum dixisse; Similiter in
quæstione de rebaptizandis hæreticis, libe-
rum fuit per trecentos & amplius annos se-
qui, vtram quis vellet partem, siue affirman-
tem cum Cypriano; siue negatam cum *Arij;*
sed postquam & à summis Pontificibus, & à
Concilijs decisum fuit, ritè baptizatos ab
hæreticis, rebaptizandos non esse, omnis,
inter Catholicos, cessauit contentio. Cur,
quæso? Quia, de quo antea dubiè differe-
bant homines, hoc postea decidit is, de quo
dicitur in Euangelio, *IPSVM AUDITE;*
locutus est autem Christus per eos, de qui-
bus ipse olim ait: *Qui vos audit, me audit.*
Vides, quomodo in Catholica Ecclesia, o-
mnia ad scripturam saltem reducti reuo-
cantur,

*1. De obser-
uatione
legalium.*

Act. 15. 28.

*2. De non
rebaptizã-
dis hæreti-
cis.*

NOTA.

Id ipsum, tum in alijs, tum in Concilio vniuersali, nostra memoria, Tridenti celebrato factitatum, ac determinata quædam, quæ olim libera erant, & videmus, & approbamus & diuinæ Christi Iesu prouidentia, hoc quoq; nomine, gratias agimus maximas.

3. Ex Euangelio, de Transfiguratione.

Prætereo reliqua; ea quæ dat Euangelium hodiernum tango. Fide Catholica credendum est, & hanc Christi, & nostram quam expectamus, transfigurationem, secundum accidentia tantum fieri, substantia corporis humani integra remanente. Quare? Quia id Christus contra Eutychen, & alios per vicarios suos, & Concilia dixit. At vero, an hæc transfiguratio fuerit in toto corpore, vel tantum in eius superficie extima, liberum est dubitare. Quare? Quia hac de re, diuersæ sunt hominum, humanæ opiniones. Pari ratione, fide credimus Eliam hic in proprio apparuisse corpore; quia scimus, & ex scriptura, & ex determinatione Ecclesiæ, illum hucusque viuere, & venturum ante extremum iudicium: Quod Lutherus, & alij nostri temporis hæretici negant. In illo ergo quod & tunc habuit, & nunc habet fuit Elias corpore. Vtrum vero Moyses, etiam in proprio apparuerit corpore, fas est dubitare. Concedunt enim id D. Hieronymus, & D. Augu-

4. Videm de Elia.

Augustinus : Negat D. Thomas : tu, quem placet, sequere. Denique vocem hanc è celo lapsam, de vero & consubstantiali Patri, Filio, intelligendam esse, fides est Catholica. Quoniam vero modo, ea formata fuerit, liberum est, cuius discurrere; dummodo quis in illum simplicium errorem non incidat. Hæc pro declaranda & comprobanda data regula, dicta sufficiant. De aduersarijs vero quid? Id videlicet, eos etiam si decem Concilia œcumenica, centum summos Pontifices, mille doctissimos, antiquissimos, sanctissimosque Patres ac Doctores (per quæ media Deus nobis loquitur) afferas in medium, qui asseuerent, Deum id dixisse; si eum cerebro Ministri, vel cuiusuis alterius non conuenit, non solum non credere, sed, etiam tam doctrinam ipsam, quam qui illam disseminant, Adere, & scommatis ac calumnijs onerare. Quam rectè? Videat Deus, & iudicet.

*s. Indidem
de voce.*

*Quid hare-
tici?*

Verum tempus est, ut post personas & dicta, facta etiam, quæ in monte hoc visuntur, contemplemur. Tria breuiter noto. Primum ipsam CHRISTI transfigurationem, quæ duplicis nostræ figuræ est: tum eius quæ in hac vita: tum illius, quæ in altera habebitur. Vtramque nos ad instar huius CHRISTI factam credimus:

*III. PARS:
Facta con-
templatur.
PRIMUM
ipsam trans-
figurationem.*

dimus: vtramque hæretici oppugnant, per extrema (vt mos fert istorum) currentes. Veteres enim (vt iamiam diximus) in illa quam expectamus, ita corpus nostrum transformandum asserunt, vt substantiam suam deperdat corpoream, & in aërem, vel etiam aëre aliquid subtilius conuertatur. Recentes vero, iustificationem (in qua hinc nostra transfiguratio consistit) imputatiuè tantum, & purè extrinsecè, nulla in anima nostra immutatione facta fieri autumant. Vtrumque abominatur fides Catholica, & proficitur, sicut in hac Christi transfiguratione, corpus quidem remansit idem; qualitates tamen corporis erant distinctæ; ita in vtraque nostra transfiguratione, animam quidem, & corpus manere eadem: at qualitates esse dissimiles, nam in hac quidem istius vitæ, noua gratia à Deo infunditur, quæ verè inhaeret animæ nostræ: in illa vero, tum animæ, cum corporis qualitates, erunt; ab ijs quæ nunc habentur, longè diuersæ & excellentes.

SECUNDO. Secundo, hinc visitur vestimentorum transformatio, quæ FACTA SVNT ALBA, SICVT NIX. Hinc Christi sponsa, sponsum imitando varijs in Festiuitatibus, diuersis sacrarum vestium vitur coloribus; quod, (vt solent) suauiter rident hæretici. Quidni etiam ipsum Christum hodie rideant?

ant? Minime vero, inquit, quia candor hic vestium Christi, quid subtus ageretur denotabat. Idem ò amici, hac ceremonia exigit à nobis mater nostra, nempe, vt filii eius intuentes candidum in templo colorem, ipsi quoq; fiant candidi per sacramenta dealbantes animas suas *in sanguine Agni: Apoc. 7. 14* intuentes vero rubicundum, cuius vsus est in memoria martyrum, ad tribulationes ipsorumque martyrium pro Christo tolerandum, animentur. Idemq; de aliis coloribus sit iudicium. Quæ quicumque ridet, videat ne & ipse rideatur ab eo, quem Ecclesia imitatur, quando illud Prophetæ explebitur: *Qui habitat in cælis iridebit eos, & Dominus Psal. 2. 4. subsannabit eos.*

Postremum his Matthæus describit verbis: *Et interrogauerunt eum discipuli dicentes: TERTIO. Quid ergo scribæ dicunt, quod Eliam oportet Eliam. primum venire? At ille respondens, ait eis: Elias Matt. 17. 10. quidem venturus est, & restituet omnia. Hoc ipsum nos credimus, Eliam, videlicet, qui nec dum obiit, venturum: & Christi aduentantis ad iudicium præcursores futurum, quod pernegant hæretici. Merito, inquit, Obiectio hæreticorum. subiungit enim Christus seipsum quasi corrigens. Dico autem vobis, quia Elias iam venit. quibus verbis aperte docet, se per Eliam Ioannem Baptistam intelligere. Nō corrigit se (Respondeo) ò inepte, non. Sed*

*Responsum
& regulā.*

NOTA.

Ioan. 4.

Ioan. 6. 33.

Luc. 1. 17.

Mat. 17. 12.

*CONCLV
SIO per ex.*

à simili transit ad similem more sibi consueto. Ita enim loquens cum Samaritana, ab aqua materiali, transit ad aquam spiritua- lem : Ita cum Iudæis differens, de manna pane cœlesti, transitum facit ad Eucharistiam, panem, qui de cœlo descendit, & dat vitam mundo. Eadem hic omnino ratione, facta mentione veri Eliæ, quem venturum prædixit, transit ad Eliam in spiritu. Sic enim Ioannem Baptistam ipse Angelus vocat, cum inquit ad patrem eius : *ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ.* Nam de Elia Thesbyre, Christum hic in principio loqui, clarum est, tum ex interrogatione Apostolorum, ad quam directe respondet : tum ex verbis in futuro prolatis, tum vel maxime, ex eo quod inquit. *Et restituet omnia.* Prædicat enim hic verbis, per Eliam Thesbytem, conuertendas reliquias Iudæorum. Verba verò ista nullo modo Ioanni Baptistæ competere posse, evidens est. Is enim, teste ibidem eodem Christo, cum inquit, *sed fecerunt in eo quacumque voluerunt,* iam occisus fuit ab Herode, proinde nec quidquam restituere poterat. Id porro Elias Thesbytes faciet, ante extremum iudicium, sub Antichristi tempora.

Quare cum ex multis iisque evidentissimis argumētis deductis & diductis, tum ex monte

monte ipso Christi Iesu, tū ex personis, quæ *hortationē*
 in hoc monte visuatur: tum ex verbis, quæ *ex Propheta*
 è cælo audiuntur: tum ex factis, quæ ibi ge-
 runtur, clarissime apparuerit, non alibi quā
 apud nos esse veram in terris Christi Domi-
 ni Ecclesiam: quid aliud conuenit agere ijs,
 qui inde exerrarunt, quam verbis illis d uo-
 rum Prophetarum, quæ iam attulimus, se in-
 uicem cohortari, dicendo, *venite & ascenda-*
mus ad montem Domini, & ad domum Dei Ia- *Is. 2. 3.*
cob: Facite rogo, & per salutem animarū ve-
 strarū vos obsecro, & per viscera misericor-
 diæ Dei vos obtestor, facite, & reuertimini
 ad gremiū matris vestræ Ecclesiæ. Ea. n ra-
 tione, & implebuntur hæ prophetiæ in vo-
 bis, & ipsa vos docebit vias Domini, & am-
 bulabitis in semitis eius: & conflabitur gladios
 linguarum vestrarum, quas contra genitri-
 cem acuisis vestram, in vomeres, quibus ser-
 ram conscientiarum & corporis vestri per
 pœnitentiā proscinderis, & lanceas vestras
 quibus seruos Christi appetistis, in falces, ad
 demetendas, segetes sanctas, fidei, spei, &
 charitatis, quæ in sola reperiuntur Ecclesiæ:
 nec non ad referendos fructus humilitatis,
 castitatis, patientiæ ac aliarū virtutū, cū pri-
 mis autē OBEDIENTIÆ sanctæ: in quibus om-
 nib. perseverantes vique in finem vitæ ve-
 stræ, ex hoc monte visibili, ad illam montē
 inuisibilem peruenietis, vbi Christus Iesus
 cum

cum Deo Patre, & almo Spiritu S, viuit & regnat Deus, in secula seculorum. Amen.

CONCIO III. S P E S.

VICISSI-
TVDO.
EVANGE-
LIVM.
Tertia cau-
sa lecti Eu-
angelii.

Luc. 19. 41.

Mirabilis sane videtur esse, mater no-stra Ecclesia, quæ duabus quidem ab-hinc hebdomadibus, quando filii eius præ gaudio gestiebant, mæstum de passione Christi legit Euangelium: nunc vero cum tristantur, tum de peccatis dolentes (ò vti- nam omnes sitis tales) tum molesta ieiunia sustinentes, lætissimam de transfiguratione Domini depromit, nobisque ob oculos po- nit historiam. Quid hoc rei est? Illud, vide- licet, vt re ipsa demonstret se sponsam esse mirabilem sponsi mirandi: cuius si tam vi- tam, quam mortem intuebere, miraculum esse perpetuum fatebere. Cape vnum vel al- terum eius rei exemplum huic non absimi- le. Ducebatur Christus Iesus, summo cum totius ciuitatis gaudio Hierosolymam in triumpho: ipse vero videns ciuitatem fleuit super eam. Quid quæso, lætitiæ cum tristitia? quid tripudio cum fletu? Neque vero ipse solus